

"EDINOST"

Izhaja dvakrat na teden, vsako sredo in soboto ob 1. uri popoldne.

„Edinost“ stane:

za vse leto gl. 6.—; izven Avst. 9.— gl.
za polu leta „3.—“; „4.50“
za četrt leta „1.50“; „2.25“

Posamične številke se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 6 nov. v Gorici in v Ajdovščini po 6 nov.

Na naročbo brez priložene naročilnice se upravnštvo ne ozira.

EDINOST

Oglasi in oznanila se računajo po 8 nov vprašic v petiti; za naslove z debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor bi ga obseglo navadnih vprašic.
Poslana, javna zahvala, osmrtnice itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi se pošiljajo uredništvu Piazza Caserma št. 2. Vsako pismo mora biti frankovano ker nefrankovana se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in inserate prejema upravnštvo Piazza Caserma št. 2. Odprte reklamacije o proste poštnine.

Glasiloslovenskega političnega društva za Primorsko.

V edinost je moč.

Bubenstreiche. — Stupide bricconate.

Nedavno je „Nova Soča“ prav pošteno in po zaslugenju ožigosala do skrajnosti čudno — nekov drugi izraz bil bi umestnejši — postopanje tržaškega lista „Il Mattino“, o katerem vemo, da je glasiloslovenske, konservativne“ stranke mej tržaškimi Italijani, in o katerem listu čivkajo vrabci po strehah, da je v nekaki zvezi z vladnimi krogi. „Nova Soča“ je oditala in dokazala temu listu nestrpljivost do slovenskega življa; do onega življa, ki sestavlja večino prebivalstva v deželi. Dolga je bila vrsta grehov, koje je takrat naštel goriški list našemu „Mattinu“, to je listu, ki nima niti pojma o zadači svoji kot glasiloslovenske mislečih elementov. (Ali morda pa ne čutijo „avstrijsko“ oni, koje zastopa ta list?!?) Ostra zatožba v „Novi Soči“ bila je tako dobro podprta, da je prisilila „Il Mattino“ zapustiti njega ukoreninjeno taktiko, zelo žaljivo za narod slovenski: taktiko presiranja naših težob in obramb. „Il Mattino“ ni mogel drugače, nego da se brani. In zato se je oglašil prav arditno in svetohlinski. A uprav njega odgovor je bil živ dokaz, kako dobro jo je pogodila „Nova Soča“: da je dobro pomerala v tarčo.

Vrli „Il Mattino“ zvijal se je kakor akrobat (plesalac na vrvi). V trenutku zavesti patrijotičke dolžnosti svoje — žal, da so taki trenotki sila redki — zasvitalo mu je v glavi, kako nezmyselno in nepravilno je, ako „patrijotički list“ mrzi patrijotičko večino prebivalstva v deželi; zasvitalo mu je v glavi, da to, kar je ob samo sebi umevno v intransigentnem „Independenteju“, ni umestno v predalih lista, kojega prva in glavna zadača naj bi bila, spajati vse one elemente v deželi, ki pošteno mislijo z državo našo. „Patrijotički“ list tržaški čutil je živo potrebo oprati raz sebe grdi madež neiskrenosti in nedoslednosti. Poskušal je res oprati ta madež, ali ne vprašajte nas, kako? Bolje bi bilo, da je molčal, kajti posegel je po orožju hinavstva in sumničenja. Hinavstvo je kazal s tem, da je zatrjeval, kako spoštuje tudi slovensko prebivalstvo Primorske, da smatra to prebivalstvo svojimi brati. Ker pa je jako čudno in nekrščansko, ako bratratu meče polema pod noge, zasukal jo je potem tako, da on žigosa le panslavistička in veleizdajska prizadevanja avstrijskih Slovanov. V tem pa tiči grdo sumničenje.

Le mimogredé bodi omenjeno, da „Il Mattino“ ni navel nijednega dokaza v prilog svojemu sumničanju, in to iz čisto jednostavnega vzroka, ker ga ni imel.

Ni nam namen, da bi danes konkretnimi dokazi pobijali neosnovane trditve „Mattinove“, ampak naglašati hočemo le jasni namen tega lista, naprtiti do bremu, poštenemu, lojalnemu, cesarju in državi zvesto udanemu narodu slovenskemu panslavistička prizadevanja v državno pravnem zmyslu, kar bi značilo zločin veleizdaje.

Veleizdajsk da bi bil narod naš, oni narod, ki je stal neomahljiv v zvestobi v trenotkih, ko se se puntali drugi

na vseh straneh, hoteči zrušiti podlago slavni dinastiji naši. Ako hoče „Il Mattino“ izvedeti, kdo so bili ti „drugi“, naj le pokuka v zgodovino leta 1848. in 1849.!

„Il Mattinu“ smo odgovorili že takrat tudi mi in tako, kakor je zaslužil. A najnovejši senzačni dogodek v političko-javnem življenju tržaškem nas sili, da načrtamo paralelo: kako se postopa proti nam, ki imamo čisto vest, in kako proti onim, ki nimajo te čiste vesti, kolikor se dostaje zvestobe dinastijske in državne.

V sredo zvečer pokale so zopet petarde v našem mestu. Jedna je počila pred namestništvom palačo, druga za palačo, a tretja pred mestnim poveljništvom (Platz-Comando). Gromenje teh petard bilo je najbrže slednji pozdrav možu, kojega so pokopali isto popoldne v navzočnosti zastopnikov vseh laskih mest in društev iz Primorske, možu, ki je v družbi s pokojnim Hermetom zasijal ljuliko, ki se toli bujno razvija mej nami. Mož ta je bil odvetnik Vidakovich, prvak naših Italijanov.

Petarde v našem mestu niso nič posebnega, a fenomenalna je doslednost naših vladnih listov v potajevanju in bagatelizovanju takih dogodkov.

„Triester Zeitung“ je stvar odpravila kar jednostavno s „bubenstreiche“, a „L'Adria“ z „stupide bricconate“!! S tem bodi rečeno, da dogodku temu ni smeti pripisovati nikake važnosti. Seveda, petarda sama na sebi ni Bog ve kaj: par raztrskanih vrat in nekoliko pobitih šip, to je vse. Ali petardo ni smeti smatrati kot čin za-se, ampak kot pojav izvestnih političkih in državno pravnih aspiracij. Metalec petard ne dela nikdar samovoljno, ampak je odposlanec drugih: on je le izvrševalec močne, po svojem cilju železno vztrajnostjo težeče volje. In zato je pokanje petard vsikdar velepomembljivo, naj jih že vrže nedorasel mladič, ali pa dozorel mož. Pokanje petard je dogodek, kojega bi morali poluurni in „patrijotički“ listi počtevat isto resnostjo, kakor zasluži.

In kaj vidimo? Vidimo, da isti „patrijotički“ listi, ki podtikajo Slovincem panslavizem v državno pravnem zmyslu, torej veleizdajstvo, ako se poslednji le ganejo z mazincem za svoja najprimitivnejša prava: ako se potezajo za naravno ekzistencijo, človeka dostojno — da isti listi prav očitno mečejo svetu pesek v oči: saj ni nič, to so le „bubenstreiche“, „stupide bricconate“! Torej vse to ni niti pregrešek, ampak pobalinska igrača.

Mej lojalnim narodom slovenskim iščejo ti junaki vedno in dosledno političkih zločincev, a tam, kjer so, tam jih nočejo iskati.

To treba konstatovati v resen opomin onim, ki imajo svobodno besedo na kompetentnem in odvažnem mestu.

Bubenstreiche! Pred 20 leti so se tudi dogajali taki bubenstreiche; a čudno: „buben“ od takrat so danes še vedno „buben“, ako smemo verjeti „Triester Zeitungu“. Res čudno, da ti junaki nič ne dozorevajo in se ne starajo: „buben“ so bili takrat, „buben“ so še danes.

Ali pustimo jim veselje in recimo, da so res „bubi“. Po takem nam pa priča

pokanje petard, da ti „bubi“ zahajajo v jako slabe šole in da je opravičena želja Slovencev, da se v Trstu otvori drugo šole.

Dà, drugačnih šol trebamo v Trstu — osnovnih in političkih — da vendar enkrat ponehajo gusni „bubenstreiche“ in „stupide bricconate.“

Pogovor mej českim in slovenskim učiteljem pri Sv. Ivanu.

Nedeljo večer bil je res lep večer. Slovenski učitelj se je pobratil s českim. Tu sledi prilični dvogovor.

S. Povej mi dragi, kako je pri vas v Čehih? Vi ste vrlo napredovali. Danes se o vas največ govori i piše.

Č. Da mi čas dozvoli, hotel bi ti, dragi pobratim, drage volje razkriti naše javno in privatno življenje. A nekaj se vendar lahko pomeniva.

S. Kako se pri vas vzbuja in prosvetlja narod na deželi?

Č. Prav naravno. Odkar so se razširile ljudske šole — česke šole — po vseh okrajih in vaseh, pričelo je ljudstvo povpraševati po knjigah — posebno mladina: — ustanovile so se knjižnice. Naši kmetje, trgovci, obrtniki in rokodelci se radi v družbi, kjer se izobražujejo s čitanjem knjig in časopisov, v javnih pogovorih in podučnih večerih. Skoro sleherna vas si je ustanovila svoje izobrazovalno društvo.

Pri nas so velike kmetije in da se zemlja pametno ali racionalno obdeluje, niso samo šole in vzgledne šolske drevesnice in vrtovi, ampak vsak okraj ima po več kmetijskih in obrtnijskih društev: šole so za mladino, društva pa za odraslene vzgledni zavodi. V vseh društvih, kmet in gospod, obrtnik in delavec poslušajo razgovore, čitajo knjige pa časopise bistrijo si um in napredujejo.

Da pa ljudstvo ne zaide v roke odurov in da si kmetje in obrtniki (pa tudi delavci) ložje opomorejo, so po vsej deželi dobro vravnane narodne hranilnice.

S. Kakošno je pri vas družinsko življenje?

Č. Čeh je od nekdanj pobožen, vesel in dosihdob potrpežljiv, ker je upal i zapupal. A mlajši rod postaja ves drugačen. V narodni šoli in narodnih zavodih navzel si je čistega slovenskega duha. Čeh spoznava sebe in pričena ceniti svojo moč. Za to se pa več ne klanja. Sin — Mladočeh — že tirja odločno, dočim oče — še vedno upa in pričakuje. Čeh ve, da ga bodo še potrebovali in da brez njega ostane marsikak račun brez krčmarja.

S. Kako se pri vas čista česki jezik?

Č. Ko sem bil pred par dnevi na Hrvaškem, čudil sem se zelo, kako je neki gospod nemškutaril. A ko se je isti gospod obrnil na trgu k prodajalki, pa je tako krasno hrvalil. Ko sem izrazil svoje začudenje na tem, me je zavrnil: „Bei uns muss jeder Herr deutsch kennen“. Dobro, si mislim, znati je ena ali tujino vedno javno razprodavati in kazati, je drugo, — a narodno ni — tega Nemeč ne kaže.

A pri nas, dragi mi kolega, je drugače. Ako hoče kdo na Českem po sili nemškutariti, bodisi javno v društvu ali pri kakej veselici (in bil to gospod, gopa, a kdor si bodi), tacega se vsak ogiblje, nihče ne govori več z njim — izobčen je vsak, kateri se sramuje materinega jezika. Lepa bi bila, da bi še doma in v narodnih društvih nemčevali! Nemci bi se nam smejali in narod bi nas črtil.

Pri nas, toliko moški kot ženske, tekmujejo, kateri bode govoril lepše in čisteje. Nam je materini jezik svet. Gorje, da bi kedo zinil o njem nesposodno besedo, zvedeli bi vsi, in zaprta so mu vrata vsakega narodnega društva i veselice.

S. Kaj pa Nemci, vaši sosedje?

Č. Jeze se.

S. Hvala, da si me tako dobro poučil o vašem življenju in narodnem delovanju.

Č. (Segne mu v roko) Prácuje v zajemnj na čest vlasti a narodu!

S. (Vzdigne kozarec) Vám že preji šťastnou put v českou vlast a napiji:

Na zdar pilnému a zaslužilnému učitelstvu českému! Na zdar!

Tako se je končal ta zanimivi dvogovor, katerega naj si zapomnijo posebno naše Slovence.

Dr. V . . .

Afera Spinčičeva.

Govor posl. Pernertorferja v državnozbornski seji dne 5. julija 1892.

(Dalje)

Tedaj, gospóda moja, po prizoru, kojega sem naslikal tu, ko je vodja velike liberalne stranke izjavil svoje menenje, ko je predsedništvo doživelo poraz, reklo bi bilo predsedništvo vsakega parlamenta na svetu: „Zahvaljujemo se, gremo.“ Pri nas ni sledu o tem. (Veselost.) Mej menenjem zbornice in menenjem predsedništva bilo je najodločnejše nesoglasje. A to nikakor ne moti našega harmoničnega sporazumljenja. (Veselost.) Gospodje ostanejo tam, mi ostanemo tu; prihodnjič priredimo zopet tak prizor in prihodnjič poskusi morda predsedništvo zopet smešno tolmačiti kak paragraf poslovnega reda. Male stranke protestujejo in prisilijo s tem velike stranke, pokazati svojo barvo, a slednjič — ker je vendar prevelika sramota — se udajo vender-le v takih stvareh in zadeva pride zopet v stari tir.

Ali, gospóda moja, okolnost, da naš državni zbor nima tega, kar bi moral imeti vsak parlament, energično čutstvovanje do lastnega dostojanstva, energično čutstvovanje za to, da si tu v zbornici ne damo omejevati privilegijev, koje imamo, ampak da si jih razširjamo s tem, da si prisvajamo pravice — na tak način je postal angleški parlament velik in močan —, ta okolnost zabranjuje, da naš parlament ne postane nikdar velik in mogočen, ker se vedno pomišljamo: ali imamo v to pravico ali nimamo pravice? dočim ako bi rekli kar odkrito od srca: mi imamo pravico; ministerstvo, mi ti ne dovolimo ničesar, ako ne izvedeš tega, kar mi hočemo in mi ostajamo pri tem, da se slednjič to mora zgoditi. Dá, ako bi bila to zbornica, kakoršno si predstavljam jaz in kakoršna

žalibog ni. Pri nas je možno dvomiti o tem, ali se v slučaju Spinčičevem sploh da porabiti zakon o imuniteti. Naravno, ako rečem jaz: Za-me ni dvombe na tem, da se je kršila imuniteta, pa pridejo modrijani, osobito juristi, smehljaje se milostno in rekoč: „No da, vi niste jurist, vi ne razumete tega.“ (Veselosť.)

Gospôda moja, kaj bi se moglo zgoditi, da zbornica res reče gospodu ministru: V tem slučaju si podpisal, odnosno odobril nekaj, kar se odločno zadeva ob privilegije zbornice, in ako bi predsednik tej zbornici resno pokaral gospoda ministra, ker je tako malo previden v takih stvareh! (Prav dobro! na levi.)

V angleškem parlamentu se je nedavno prigodilo nekaj sličnega, kar je zanimivo, zelo zanimivo. Potem se bomo videli še manjše, nego smo že itak. (Veselosť.) Tam se je obdržavala neka enketa o delavnem času pri neki železniški družbi in tem povodom so zaslišali nekega delavca imenom Hood. Ker je ta poslednji govoril resnico, odpustil ga je upravni svet te družbe. Parlament pa je označil to istino, da je upravni svet železniške družbe „Cambrian“ odpustil delavca zato, ker je pred enketno komisijo zbornice govoril resnico, kot grobo kršenje privilegijev (čujte, čujte!) in ker je bil nekov član upravnega sveta te družbe zajedno član zbornice, so se pozvali ta član in drugi člani upravnega sveta pred ograjo zbornice in

govornik zbornice je podal jako energično izjavo. Ako mi dozvoli gospod podpredsednik, jo prečitam, ker je zelo zanimiva. Jeden izmej pozvanih, gospod Maclure, ki je bil član zbornice, stal je pred govornikom, a drugi Buckley, Hawkins in Conacher, stali so izven ograje. Govornik zbornice izrekel je nastopno: „Ravnatelj železnice „Cambrian“! Kot tolimaču želja zbornice mi je dolžnost, prijaviti vam menenje poslanske zbornice o vašem postopanju.“ — Prosil bi gospoda naučnega ministra, da obrne pozornost svojo temu ditanju. (Veselosť.) — „Res je, da ste prosili zbornico odpuščenja na prelomu — očitnem prelomu — nje predpravice. Z jednostavno prošnjo za odpuščenje stvar sicer še ni rešena, vendar je zbornica postopala milostno z ozirom na vaše postopanje ter se zadovoljila z vašim opravičevanjem. To vendar ne zadošča. Zbornica me je naprosila, da vas pokaram radi preloma nje predpravice. Povedano bôdi vsakemu izmej vas in vsem, gospodje moji, da predpravice zbornice niso nikakor nebitstvena meglena stvar, če tudi nastanejo dolgi presledki, da se jih ne posluži zbornica. Vaš prelom privilegijev obstoji v tem, da ste oplašili neko pričo pred jednim izmej odsekov zbornice in s tem zadržali druge, da niso pričali. Zbornici je po vas prelomljena predpravica tako draga, da se začetkom vsacega zasedanja vsprejeti dve resoluciji, izjavljajoči, da naj zbornica postopa z neprizanesljivo strogostjo postave proti vsaki osebi, ki je krivo pričala pred zbornico ali kakim odsekom, ali smatrati kot hudo zločinstvo — in na to bi posebno opozarjal — ako bi kdo hotel poskusiti pričo zadržati, da ne pridejo pred zbornico ali uplivati nanje gledé na pričevanje. Ti sklepi so sveži v spominu zbornice in presenečen sem, da so jih tako lehkomišljeno prelomili gospodje, stoječi izven ograje zbornice. To je resen in težek pregrešek, kojega ste zakrivali. Karam vas najresneje in svarim vas, da se kaj takega ne ponovi. Ponavljam svojo grajo ter se nađejam, da se preplašijo drugi pred jednaki pregreškom proti značaju, dostojanstvu in čistosti te zbornice. Odpušeni ste.“

Takov prizor bi si privoščil mej gospodom predsednikom te zbornice in gospodom naučnim ministrom. (Pohvala na skrajni levici in na desnici.) Na Angleškem imajo seveda svoboden narod in svoboden parlament, in tam so svetovalci krone res služabniki države, in ker je tam svoboden

narod, tudi služabniki naroda, v katerem izrazu ni čisto nič sramotilnega, ampak nekaj najbolj čistnega. (Prav dobro! na skrajni levici) in jeden najslavnejših Habsburžanov označil se je sam kot prvega služabnika države in naroda. (Pohvala na skrajni levici.)

(Konec prih.)

Politični pregled.

Notranje dežele.

Deželni zbori se snidejo v sredi meseca septembra. Ker pa se snidejo delegacije baje že začetkom oktobra, zborovali bodo deželni zastopi le par tednov, katera doba nikakor ne zadošča, za rešitev proračunov in drugih važnih zadev. Zategadelj se utegnejo deželni zbori sestati v naknadnem zasedanju.

Deželni glavar Koroški dr. Josip Erwem je dobil komturni križ Fran Josipovega reda.

Vodja nemške levlee, posl. Plener zastopa v drž. zboru trgovinsko zbornico v Hebu, katerej skupščini poroča vsako leto o političkem položaju. Letos je seveda poročal ta poznani avtokrat velikim zadovoljstvom na vspehih nemško-liberalne stranke. Ker ni bilo možno ustanoviti stalno večino, izvolili so nemški liberalci politiko proste roke. Pohvalil je zastopnika levice v ministerstvu, grofa Kuenburga. Odpust Pražakov je nadaljni korak vlade v bližanju k nemški levici. Ako bi hoteli zopet popolniti izpražnjeno mesto, skrbeti bi morala nemška levica, da se sile v kabinetu ne premaknejo v zmyslu, njej neugodnem. Uravnava jezikovnih razmer potem zakona odklanja sedanja vlada; zato pa morajo Nemci skrbeti, da se ohrani sedanjo stanje v posesti. Plener obžaluje, da se Čehi toliko upirajo opredeljenju okrajev. Ako se bode deželni zbor Česki še nadalje upiral tej reformi, nastane za vlado potreba razpustiti deželni zbor ter skrbeti za novo grupovanje strank. Govornik bi želel močne roke, ki ne bi skrbela samo za varnost po cestah, ampak tudi za red po glavah.

Zmysel Plenerjevega govora je ta-le: vlada naj nasilnim potem omogoči nemško večino v deželnem zboru Českem ter naj dragonadami in nasilstvom privede narod česki tja, da se odpove svoji bodočnosti. Temu glasovitemu liberalcu se seveda niti ne sanja o nepremagljivosti sil, ki tiče v zavednem, in v svojih pravicah žaljenem narodu. Gospôda naj le poskusijo z nasilstvi, narod česki jim izvestno ne ostane dolžan odgovora!

„Narodni hrvatski klub“ v deželnem zboru dalmatinskem izdal je te dni oklic, ki zagovarja postopanje tega kluba nasproti napadom šesterih poslancev, izstopivših iz kluba. Narodni hrvatski klub se bode držal tudi v bodoče svojega starega programa, kojega glavna točka je združenje Dalmacije s Hrvatsko in Slavonijo. Klub se bode potegoval za uvedenje hrvatskega jezika v urade in šole ter se bode protivil germanizaciji. Klub bode branil staroslovensko liturgijo kot narodno pridobitev in kot pogoj narodni kulturi. Klub bode skrbel za dobre železniške zveze z monarhijo in zvezo prvih pristanišč dalmatinskih z Bosno, kajti brez Bosne ne more vspevati Dalmacija. — To je zares prav lep program, ki je pa izšel dosedaj jedno osobito hibo — da gospôda niso storili čisto nič za njega izvedenje. Po spričevanju „Slovenčevega“ državnozbornskega poročevalca dalmatinskih poslancev navadno niti ni na Dunaju, kjer bi mogli in morali delovati v prilog programa deželnozbornskega kluba. To je bil uprav pravi vzrok, da se je razcepil ta klub.

Vnanje države.

Mnogo se je ugibalo, kakovo pot nastopi sedaj Englezka kar se dostaje

vnanje politike. Nekateri so pričakovali radikalnega preobrata, drugi so zopet menili, da ostane vse pri starem. V tem pogledu nam je zabeležiti danes zanimivo izjavo Gladstonea samega, ki je pisal nekemu italijanskemu listu: „Jaz se ne ogrevam ni za trojne zveze ni za navadne zveze, ker konečni cilji takih zvez niso miroljubivi. Sila vsacega naroda tiči slednjič v tem, da si hrani svoje moči. Bojim se, da je bodočnost Evrope zelo mračna, dasi utegne z božjo pomočjo sedanji položaj trajati še nekoliko časa.“

Nemški in madjarski listi razširili so vest o neki zaroti proti knezu črnogorskemu. „Glas Crnogorca“ odgovarja na te izmišljotine nastopno: „Prav imajo, v Črnogori je zarota na življenje in smrt, pri koji so udeleženi vsi Črnogorci. A ta zarota ni naperjena proti knezu Nikitu. Nasprotno: sklenili smo vsi, raje poginiti, umreti, nego dopustiti, da se po želji naših vnanjih sovražnikov skrivi jeden sam las na glavi kneževi. Da, pri nas obstoji zarota, ki pa nikakor ne odgovarja želji in ukusu sovražnikov Črnogore in Slovanstva.“

Različne vesti.

Imenovanje. Suplent Viktor Bežek, dosedaj na velikem gimnaziji v Ljubljani, je imenovan glavnim učiteljem na ženskem učiteljski v Gorici.

Osebnosti. Profesor zagrebške velike gimnazije in docent slovenskih jezikov na zagrebškem vseučilišču dr. Fr. I. Celestin, stopil je v pokoj in istotako tudi profesor na veliki gimnaziji v Ljubljani, gosp. kanonik Mar. Te dni mudil se je v Trstu znani jezikoslovec slovenski gosp. dr. V. Oblak, vračajoč se z znanstvenega potovanja po dalmatinskih in istrskih otokih.

S petardovci se bavi seveda tudi „Il Mattino“. „Triester Zeitung“ je označila ta zločinstva kot „bubenstreich“, „L'Adria“ kot „stupide briconate“ in „Mattino“, kot tretji v tej zvezi, jih nazivlje „fanciullaggi“ in „faterelli di cronaca“ (dogodbice, koje le beleži kronika). Tu vidimo, v kaki lepi slogi delujejo uradna in poluradna glasila, da le prikrijevajo tendencije onih dobro znanih krogov, ki se ne plašijo nikacega še tako ostudnega sredstva, ko gre za to, da dajo znak življenja od sebe. „Il Mattino“ priznava sam, da je le težko prepričati nekatere, da je tu govor o „otročarjih“; zajedno trepeče ta list v strahu, da bode le težko enako prepričati one tujce, ki imajo priti v Trst h konjskim dirkam. Ne tako, ljubi tovariši! Skrb tvoja, da se ne oplašijo ptujci, je sicer hvalevredna ali ne zadošča nikakor, skrbeti le za to, da ne izvedo ptujci o veleizdajskih aspiracijah, ampak v prvo vrsto treba postaviti interes države, ki zahteva, da se ne prikrijevajo, ampak zatro take aspiracije. Le odkritosrno, dragi tovariši!

Zaprli so včeraj zjutraj onega Artura Zanettija, ki je „v imenu tržaške mladine“ govoril ob rakvi pokojnega odvetnika dra. Vidakoviča. Predno so ga odveli v temo, preiskali so njega stanovanje. Lope nazore mora gojiti ta „tržaška mladina“, ako se čutijo oblasti primorane, dejati nje poverjenika — pod ključ.

Deželni zbori so sklicani na dan 9. septembra, kakor javljajo včeraj došle brzojavke.

Pometajte pred svojim pragom! Italijanski listi imajo grdo razvado, da vsikdar naglašajo narodnost dotičnika, ako se Slovenec ali Hrvat pregreši v katerem-koli pogledu. Mi obsojamo dosledno tako postopanje, ker smatramo kot krivico podtikati vsemu narodu zločinstva posamičnikov. To je tudi vzrok, da ne beležimo dan na dan vršočih se roparskih napadov od strani brigantov v Italiji. Ali če že hočejo gospoda, povedano jim bôdi na vsa usta, da je

ni dežele v Evropi, ne izvzemši Turške, kjer bi tako gospodarili banditje, nego uprav v Italiji, tako, da sami sebe smatrajo kot nekako državo v državi. Gospoda naj si zapomnijo to in naj pometajo pred svojim pragom!

Danes meni, jutri tebi. V Aziji je ognjišče kolere; letos pa je razsajala posebno hudo. Več kot naravno je, da se je ta grozni gost preselil tudi v nekatera mesta po Rusiji, ki ima svoje dežele v sosesčini Azije. Krščanska ljubezen veleva sicer, da pomilujemo nesrečo, kjer-koli se pokaže; a nasprotniki Slovanov ne poznajo tega čuta, kajti polastilo se jih je divje veselje na nesreči, ki je zadela Rusijo. Psovali so to državo in nje upravo, ker ni mogla zajeziti pot grozni epidemiji, češ, le nje zaničnost je kriva na vsem. Ali glejte: v Hamburgu, ki je mej najcivilizovanejšimi mesti Nemčije, in ki ni v nikaki neposredni zvezi z Azijo, razsaja sedaj kolera tako hudo, da jih pomrje tam več na dan, nego jih je pomrlo v katerem si bodi mestu ruskem. Zakaj pa bahati Nemci niso zaprli pota koleri? Zato bi bilo umestnejše, da so malo bolj skromni in srboriti, kajti: danes meni, jutri tebi!

Prošnje za slovenske šole v Trstu. Stariši, stanujoči v južnem delu mesta, v okolici Ecconomia (najdaljesejši od slovenskih šol), so vložili prošnjo na c. kr. namestništvo, da bi se tudi njim odprla slovenska šola, ker ne vedo kam otroke pošiljati, ako je nočejo po vsem poitaljančiti. Tako je prav! Tudi naši pozabljeni okoličani od Sv. Alojzija, Kadina in Roccola zahtevajo v vloženi prošnji na naše namestništvo, da bi odprlo oči magistratu, da tudi njim ustanovi slovensko šolo, kakor jo ima skoro vsako vas po okolici. Do zdaj so morali svoje otroke pošiljati skoro uro hoda na Katinaro ali k av. Ivanu ali pa v laške šole; teh je res kot gob po mestu, a za nas niso. — Visoka vlada in slavni magistrat bi morala vendar premisliti, da tudi mestni Slovenci so potrebni ljudskih šol kakor riba vode. — Našim starišem pa rečemo: Ne bojte se zahtevati slovenskih šol!

Dobra mati — stebor naroda. Ako je mladina najdražji dar božji; ako je vera največe tolažilo duše in ako je materini jezik najtrdnjši stebor narodnega obstanka, potem nam je res skrb, poizvediti: kedo veliko, morda največe pripomore, da vse to troje ostane nepokvarjeno v narodu. —

Jaz trdim, da slovenska mati. Spartanci so javno vzgojevali mladino, a vendar se niso upali otroka-dojenca jemati raz materno prsa — pustili so ga jej do 6. leta, da mu z materinim mlekom vcepi prvo ljubezen do domovine. Ali pa naše matere v Trstu res skrbje, da bi ohranile otroke narodu! Pretužno bi bilo opisati družinsko življenje nevednih roditeljev posebno o jezikovnih mejah — posebno še v Trstu i bližnji okolici. Tu se ponavljajo vsak dan prežalostni prizori: kjer otroci ne razumejo materinskega jezika, kjer zaničujeta sin očeta in hči mater. Izobraževalna društva ne zadoščajo, kajti ta so za odraščene. Hočemo-li med tem prepustiti mladino samo sebi i pričakovati, da dozori sad? Le pustimo jo, a sad bo grenak in nam ne vžit en. —

Naša mladina je zapuščena, kjer so nevedni nje roditelji — tam se vriva tujstvo in umira naš jezik in naš značaj. — Srečna pa ona družina, kjer razumna mati varuje drage bisere vere, narodnosti in domovinske ljubezni v družini. V oni družini je sreča, je veselje doma. Lahko trdim: dajte nam dobrih mater in svet bode boljši. Govori se o ženski emancipaciji; dobro, jaz bi gorko želel, da se Slovenke narodno emancipujejo.

Tu je za naše gospe in gospodičine matere in hčerke, kaj prijetno polje. Tu naj se naše gospe vadijo, tu naj žena oživlja svojega soproga, kadar je mlačen; tu naj

Mlekarna Frana Gržine iz St. Petra
na Notranjskem (Via Campanille v hiši Jakoba Brunnerja št. 5 (Piazza Ponterosso)). Po dvakrat na dan frišno opresno mleko po 12 kr. liter neposredno iz St. Petra, sveža (frišna) smetana. Na zahtevanje posneto mleko po 4 kr. liter, toda le v množini najmanj 25 litrov. Cl.

B. Modic in Grebenc, na voglu Via St. Giovanni in Via Nuova, opozarjata zasebnike, krčmarje in š. duhovščino na svojo zalogo porcelanskega, steklenega, lončenega in železnega blaga, podob in kipov v okrašenju grobnih spomenikov. Cl.

Ivan Prelog priporoča svoji trgovini v Via del Bosco št. 2 (uhod na trgu stare mitnice, Piazza Barriera vecchia) in v ulici Molin a vento št. 3. Prodaja različno mešano blago, moko, kavo, riž in razne vrste domače in vnanje pridelke. C.

Josip Kocjančič, Via Barriera vecchia št. 19, trgovina z mešanim blagom, moko, kavo, rižem in raznovrstnimi domačimi in vnanjimi pridelki. Cl.

Ivan Umek, ševljarski mojster, Via Romagna št. 6, priporoča se slavemu občinstvu v vsa v njega stroko s adajoča dela. — Solidno delo, — hitra postrežba — nizke cene. 60-58

Anton Godnig, via Nuova nasproti lekarni Zanetti-a priporoča svojo veliko zalogo kave, olja, riža, sladkorja in raznih domačih pridelkov. — Cene so neverjetno nizke, poštežba je vestna in nagla. 11-24

Petroleum po 12 kr. liter se dobiva v prodajalnici Artura Fazzini, Via Stadion št. 22. — Telefon 519. 15-20

Gostilna „Al Gallo d'oro“ v ia Ghega toči izvrstna istrska in furlanska vina ter ima prav dobro kuhinjo. Oddaja tudi vina na debelo v sodkih od 28 litrov naprej in sicer furlansko po 28 kr. liter, istrsko po 32 kr. liter. Razpošilja tudi istrsko vino na zunaj in sicer loko stacijon Trst po 23 gld. hektoliter; ne da bi imel naročevalec kake druge stroške. Vnanjim gostilničarjem se priporoča za naročila Govacich. 5-32

Ivan Valenčič, Via nuova št. 39, prodaja vsake vrste manufakturnega blaga. Blago se dobiva iz prvih avstrijskih tovarn. Cene nizke. 49-31

Josip Urbančič, na vogalu ulice Via Francesco priporoča vseh vrst žganja na drobno in debelo. — Pristna tukojsnja in vnanja vina v botelijah. — Suho meso, kranjske klobase, sir, sladšice itd. 32-48

Drogerija
Arturo Fazzini v Trstu
Ulica Stadion 22 — Telefon 519.

Velika izbor mineralnih vod, zmlatih oljnatih barv najfinijih vrsti; rudoče, rumene, zelene, višnjeve in črne po 28 novč. kilo. Svinčnata belilo po 32 novč. kilo. Cinkovo belilo najfinije po 40 novč. kilo. Razun tega velika izbor barv na vodo in čopičev vsake vrste ter po cenah, s kojimi ni mogoče konkurirati. — Zaloga glasovitega krepila od Kwizde (Korneuburger Viehnährpulver) za živino. Zaloga miodij, barv, zdravil; zaloga žvepija in modre galice za rabo pri trtah. Naročniki morejo brezplačno uporabljati telefon. 15-50

Išče se 4-6
prodajalec

za trgovino „Obrtnijskega društva v Barkovljah. — Več se izve pri predsedništvu omenjenega društva.

Vozni listi in tovarni listi v
Ameriko.

Kraljevske belgijske poštne parobrod „RED STEARN LINE“ iz Antverpena direktno v

New York & Philadelphia

koncesijonovana črta, od e. avstrijske vlade. Na vprašanja odgovarja točno: koncesijonovani zastop 50-27

„Red Star Linie“

na Dunaju, IV Weyringergasse 17 ali pri

Josip-u Strasser-u

Speditionsbureau für die k. u. k. Staatsbahnen in Innsbruck.

DROGERIJA
na debelo in drobno
G. B. ANGELI
104-16 TRST 12-12
Corso, Piazza della Legna št., 1.
Odlikovana tovarna čopičev.

Velika zaloga oljnatih barv, lastni izdelek. Lak za kočije, z Angleškega, iz Francije Nemčije itd. Velika zaloga finih barv, (in tubeti) za slikarje, po ugodnih cenah. Lesk za parkete in podo.
MINERALNE VODE
iz najbolj znanih vrelcev kakor tudi romanjsko žveplo za žvepljanje trt.

Krojaški mojster
FRAN INAMO

naznanja sl. slovenskemu občinstvu, da je svojo delavnico preložil na Corso št. 8 II. nadstr.

Zagotovljajoč ceno in točno postrežbo se priporoča najiskreneje sl. občinstvu.

Kótranove sladčice
katere izdeluje lekarničar
PRENDINI v Trstu
Telefon št. 334. 47-52

Velika poraba ki je dandanes v navadi rabiti kótranove izdelke prepričala me je, da sem začel sam izdelovati iz pristnega kótranovega izvlečka iz Norveškega izvratne sladčice podobne onim, ki dohajajo iz inozemstva
Te sladčice imajo isto moč kakor kótranova voda in glavice (Kapsule), lažje se, proživajo in prebavijo ter se prodajajo po prav nizki ceni. Da se ogne ponarejanju na enaj plati vdobljeno ime izdelovalca Prendinija in na drugoj besedo Catrame. V Trstu se prodajajo v lekarnici Prendini v škatiščih po 40 kr., prodajajo se tudi v vseh večjih lekarnah v družih deželah.

epo uredjena soba

Via S. Maurizio št. 9
II. nastropje
daje se v najem od 1. septembra t. l.
Govori se izključivo hrvatski in slovenski.

Moja zaloga strojev nahaja se
v TRSTU, ulica Zonta šte. 5,
pod tvrdo
Živic in družb.
(Schivitz & Comp.)

V zalogo prihajajo pogostoma dozdnevni kupci, koji si stroje ogledujejo, pa kadar jih so dobro ogledali in ceno izvedeli, izražajo svojo nevoljo, češ, da so si stroje drugod slabo kupili, ker moji so bolji in cenejši. Kupujejo mačko v žaklji, ker ne poznajo blaga, kojega kupijo, ne agenta, po kojim, in ne fabrikanta pri katerem naročujejo. Pride blago slabo ali dobro, morajo je držati, in sreča, če se ne pridejo ob plačano aro.
Prosim gospode posostnike, naj pridejo v mojo zalogo poprej, ko stroje kupijo kje drugje; zmenili so bomo, ker moja skrb je, vsem dobro postrežiti; živim v deželi in od deželanov, zato pa niso v nevarnosti, biti opeharjeni. Prosim narodnjake, naj se držijo načela „svoji k svojim“ in da ne bi podpirali ljudi, kateri morda nas zaničujejo in nam škodujejo.
Priporočam mlatilnice in čistilnice za žito, pumpe za vsako rabo cevi, in vsake vrsti drugih strojev in kar k temu spada. Moje škropilnice proti peronospori so se skazale najizvrstnejše.
Izdelujem vodovode, tovarne i. t. d.
V. Mat. Živic,
inženir.

Spomladansko zdravljenje

najboljše je s čajem iz tavžentrož (milefori), kri čisteče in neprokosljivo sredstvo zoper palenje v želodcu, hemoroidalno boleznit itd. — Zavitek z navodom, za 12 dni zdravljenja, stane 50 kr., s pošto 5 kr. več. Čuvati se je ponarejenja zdravila.
Dobiva se v odlikovani lekarni 61-100
PRAXMARER „Ai due Mori“ Trst, veliki trg.
Poštne pošiljave izvršujejo se neutegoma.

Častni diplom 1891. Zlata kolajna Temesvar.

KWIZDE
restitucijski fluid

Pralna voda za konje — Cena jedne steklenice 1 gld. 40 kr. a. v.

Porablja se že 30 po dvornih hlevih in večjih hlevih vojaštva in civila vojačenje pred velikimi napori in zopetno krepčanje po naporih, ko se noge in pahnejo ali kite otrpnejo itd. usposobi konja za velika dela v vežbanju.

Paziti je na zgornjo varstveno marko in naj se zahteva izrečno
Kwizde restitucijski fluid
Dobiva se v lekarnah in drogerijah.

GLAVNA ZALOGA
FRAN IV. KWIZDA
c. in k. avstr. in kralj. rum. dvorni založnik, okrožni lekar v Korneuburgu pri Dunaju.

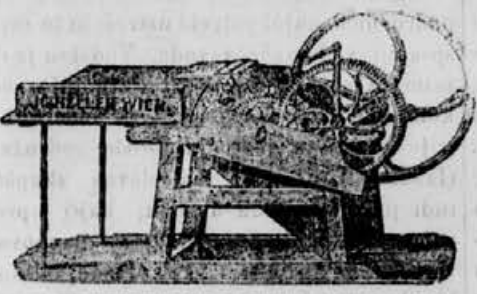
T. MAGRINI & C.
Zavod za glasovire.

Saloni: ULICA Corso šte. 2 V TRSTU
Tvornica: ULICA Alighieri št. 2 V TRSTU

priporočajo svoje nepresezne glasovire od 300 gld. naprej, narejeni v lastni tovarni po najnovejših načrtih, kateri se odlikujejo po svoji zvočnosti — kakor podolgasti klavirji — kakor tudi po lepodonečjem timbra ter imajo — napram podolgastim klavirjem — prednost mehanike na dvojnato ponovitve, katere jih učinja ugodne za učenje in to tembolj zato, ker jim njih moderna konstrukcija v železu jamči, dolgo trpežnost kakor podolgasti klavirji.
Zavod je tudi dobro preskrbljen z bogato zalogo glasovirov podolgastih, mej katerimi se priporočajo osobito oni ugodno poznati iz dunajske tovarne: Erste Productir-Genossenschaft der Claviermacher.
Razprodaja — Menjalnica — Posojilnica — Uglasbilnica — Popravljalnica.

Vsi stroji za kmetijstvo
vinarstvo in moštarstvo

mlatilnice,
čistilne mline za žito,
izbiralnice,
rezalnice za krmo,
mline za sadje,
tlačilnice za sadje,
tlačilnice za grozdje in vino,

kakor tudi vsakovrstne druge mašine in razni stroji za kmetijstvo, vinarstvo in sadjarstvo itd. itd. nove izvrstne konstrukcije razpošilja najceneje

IG. HELLER, DUNAJ
2/2 Praterstrasse 78.

Ilustrovani katalogi in zahvalna pisma v hrvatskem, nemškem, italijanskem in slovenskem jeziku se pošiljajo na željo zaslužni in frankovano.
Stroji se dadó na poskušnjo — jamči se zanje — pogoji so ugodni.
1-20 Cene so se znova znižale!!! 12-20

„L' ALLIANZ“
družba za zavarovanje življenja in dohodkov,

prevzemlje razun navadnih zavarovanj na človeško življenje vseh kombinacij, tudi nove, po njej ustanovljeno jedino v Avstro Ogerski monarhiji:
zavarovanje za delavce proti mesečni ali tedenski premiji
na katero obrača vso svojo pozornost in kojega uspehi v tej stroki zavarovanja so si pridobili priznanje vseh delavskih krogov in obrtnikov, ker odgovarja vsostranske potrebi.
Od ustanovljenja „L' Allianz“-e (julij 1890) do 31. marca t. l. sprojelo se je 62.255 ponudeb zavarovanja za skupen znesek gld. 11.156.188.90 za slučaj smrti ali do življenja stanovitve dobe; izplačalo pa se je v istem času brez zadržka gld. 12.428.60 za 207 slučajev smrti.
Ljudski program „L' Allianz“-e in časten napredek njen zaslužni vso pozornost delalskih krogov v večšem oziru kakor doslej z ozirom na korist, koje jim družba ponuja in na živo zanimanje vseh za obstanek svojih družin mislečih oseb.
„L' Allianz“-a je zastopana v vseh glavnih mestih monarhije po agencijah in uplačilnih uradih. — Prospekte pošilja zastoj in informacije daje na zahtevo vsakemu. 7-10

Glavni zastop za Trst, Primorsko, Istro in Dalmacijo:
A. Hirschfeld, Trst (Tergesteo).